

Obnova turistického chodníka v NP Slovenský raj

podarilo zrekonštruovať turistické chodníky v rokline Suchá Belá, technicky vybaviť nové informačné stredisko v Podlesku, obnoviť viac ako 900 ha vzácných lúčnych spoločenstiev a v spolupráci s lesníkmi zabezpečiť ochranu lesných porastov pred podkôrnym hmyzom. Vďaka spolupráci so Slovenským skautingom bola počas letnej sezóny organizovaná skautská rangerská služba, ktorej členovia boli k dispozícii turistom a návštevníkom a zároveň zbierali potrebné informácie pre vypracovanie manažmentových dokumentov. Projekt tak prispel k vytvoreniu partnerstiev a spolupráce medzi dôležitými subjektmi v NP Slovenský raj, čím pomáha udržateľnému rozvoju celého regiónu.

Integrovaná logistika pre využívanie energie z biomasy

Projekt realizovalo združenie právnických osôb – Biomasa, pričom hlavnými cieľmi bolo vytvorenie udržateľného trhu pre využívanie energie z biomasy na vykurovanie na Slovensku, znižovanie emisií tvoriacich skleníkový efekt a propagácia využívania obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku. Počas projektu sa postavila továrňa na výrobu drevných peliet v Kysuckom Lieskovci a zároveň sa zrekonštruovalo 42 kotlov z fosílnych palív na pelety, a to najmä na školách i iných verejných budovách v regióne severozápadného Slovenska. Projekt priniesol komplexné

riešenie pre zavedenie a rozšírenie vykurovania drevnou biomasou a pre vytvorenie trhu s drevnými peletami na Slovensku, čím rieši výrobu aj spotrebu peliet ako jeden integrovaný celok.

Jedinečnosť tohto projektu bola vyzdvihnutá v roku 2006, kedy bol projekt ocenený Energy Globe Award (Svetové ocenenie za trvalo udržateľný rozvoj), ktoré je najprestížnejším a najuznávanejším ocenením v oblasti životného prostredia. Združenie Biomasa sa preto rozhodlo pripraviť pokračovanie tohto projektu v roku 2008 a podalo nový projekt *Kreatívne vysoko účinné a efektívne využitie biomasy*, ktorý LIFE komisia opäť schválila. Nový projekt začal svoju realizáciu 1. januára 2010.

Oceňovanie najlepších projektov

Štáty Európskej únie reprezentované LIFE komisiou a LIFE Unit od roku 2005 pravidelne oceňujú najlepšie projekty spomedzi ukončených projektov. Cieľom ocenenia je šíriť informácie o LIFE projektoch, ako aj o projektových výsledkoch, ktoré je možné uplatniť v širšom meradle s pozitívnym vplyvom na životné prostredie. Doposiaľ sa hodnotili iba projekty v oblasti podpory *LIFE Environmentálna politika a riadenie*, v rámci ktorého sa hodnotili projekty ukončené v rokoch 2004 – 2005 (ocenených 24 projektov), 2005 – 2006 (ocenených 21 projektov), 2006 – 2007 (ocenených 22 projektov), 2007 – 2008 (ocenených 21 projektov), 2008 – 2009 (ocenených 22 projektov). V roku 2009 sa oceňovanie projektov po prvýkrát rozšírilo aj na oblasť podpory LIFE Príroda a Biodiverzita, pre projekty ukončené v rokoch 2007 – 2008 (ocenených 26 projektov). Začiatkom roka 2010 LIFE Unit prezentovala v oblasti LIFE Príroda a Biodiverzita zoznam 23 projektov, ktoré budú ocenené, pričom do tohto výberu sa dostal aj slovenský projekt LIFE03 NAT/SK/000098 Ochrana orla kráľovského v slovenskej časti Karpát.

Všetkým slovenským organizáciám, ktoré realizujú LIFE projekty gratulujeme a veríme, že aj v tomto roku LIFE komisia schválí ďalšie slovenské projekty podané v roku 2009.

Ing. Peter Jány

odbor programov Ministerstva životného prostredia SR

Ako vypracovať dobrý projekt pre program LIFE+

LIFE+ unikátny program

LIFE+ je unikátny program, z ktorého sú podporované projekty výlučne z oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Uchádzať sa o tieto prostriedky môže každý, kto si myslí, že jeho projekt prispieje k ochrane prírody alebo životného prostredia. Avšak získať tieto prostriedky môže iba naozaj veľmi dobre premyslený a prepracovaný projekt s istou dávkou inovácie alebo demonštrativnosti.

LIFE+ totiž pri výbere projektov hodnotí nielen ich prínos pre životné prostredie a pre prírodu, ale aj to, do akej miery projekt priniesie niečo nové, alebo vyskúša nové poznatky v praxi, alebo aj to, do akej miery je projekt vypracovaný (napísaný) podľa metódy tzv. logického rámca (logical framework). Toto bazírovanie na logikom usporiadani projektu a logikom prepojení cieľov s aktivitami a výstupmi zo strany Európskej komisie (EK) nie je samoúčelné, ale zabezpečuje, že ten, kto projekt pripravuje, si pri jeho príprave musí jasne uvedomiť, čo chce dosiahnuť, akými prostriedkami a kapacitami, za aký dlhý čas a s akými rizikami a ako sa na tieto riziká pripravil. Dobré premyslený a naplánovaný projekt je zárukou úspešnej implementácie a dosiahnutia stanovených cieľov, o čo EK pri výbere projektov ide predovšetkým. EK chce dosiahnuť, aby vynaložené financie zodpovedali výsledkom.

Práve potreba napísať projekt formou logického rámca, najsť a vyzdvihnúť na projekte jeho inovátnosť, robí našim žiadateľom najväčší problém. Kto sa chce uchádzať o prostriedky z programu LIFE+ musí zabudnúť na skúsenosti z prípravy projektov pre iné programy, pretože LIFE+ sa nedá porovnať so žiadnym z podobných programov v životnom prostredí, ktoré fungujú na Slovensku. Skúsenosti z iných programov žiadateľom pri príprave projektu pre program LIFE+ nepomôžu,

možno ich, naopak, budú zväzdať urobiť niektoré veci inak, ako to vyžaduje program LIFE+, a to ich môže stať cenné body v hodnotení.

Preto cieľom tohto článku (vrátane prílohy na s. 7 – 10) je poskytnúť potenciálnym žiadateľom financií z programu LIFE+ návod a cenné rady pre napísanie úspešného projektu. Pre niektorých môže byť tento článok impulzom k tomu, aby sa pustili s vervou do práce, pre iných môže byť impulzom na zamyslenie, či sú ochotní investovať tak veľa úsilia a energie do prípravy projektu. Polovičaté úsilie je totiž v prípade programu LIFE+ nepostačujúce. V programe LIFE+ totiž „motyka nikdy nevystrelí“. Tu sú úspešné len naozaj veľmi dobre vymyslené a napísané projekty.

Program LIFE+ výzvou pre najlepších

Pred začatím písania projektu pre LIFE+ je potrebné si uvedomiť, že program LIFE+ je len pre tých najlepších, teda je to ako vo futbale Liga majstrov. Keď sa žiadateľ necíti byť so svojím projektom kvalifikovaný pre „Ligu majstrov“, nemal by skúšať písať projekt, je to zbytočná strata nervov a času.

V prípade pochybností, či ide o dostatočne dobrý projekt pre LIFE+, je možné a dokonca sa odporúča projekt skonzultovať písomne alebo ústne na MŽP SR s pracovníkmi zodpovednými za program LIFE+ na Slovensku. Efektívnosti konzultácií pomôže, ak má žiadateľ napísané hlavné ciele, hlavné aktivity a výstupy projektu. V prípade, že projekt nezapadá úplne do cieľov programu LIFE+, pracovníci MŽP sú nápomocní a poradia ako projekt prispôbiť podmienkam programu. Žiadatelia, ale musia byť pripravení aj na to, že v niektorých prípadoch je projekt postavený svojím zameraním tak, že nie je možné nájsť žiadne styčné prvky s programom LIFE+. Napriek tomu, že pracovníci MŽP SR môžu

odporučiť žiadateľovi projekt prepracovať alebo do programu LIFE+ vôbec projekt nepodávať, žiadateľ sa môže rozhodnúť slobodne, či projekt podá alebo nie.

Konzultácie na úrovni MŽP SR nijako neovplyvňujú rozhodnutie o schválení alebo neschválení v EK.

Odporúčania pre žiadateľa – začiatočníka

Pokiaľ sa žiadateľ rozhodne pripravovať projekt LIFE+, je potrebné, aby si uvedomil, že žiadateľ – začiatočník potrebuje na napísanie dobrého projektu LIFE+ minimálne 6 mesiacov. Čím neskôr začne príprava projektu, o to musí byť intenzívnejšia a o to je väčšie riziko, že projekt nebude dostatočne pripravený a neuspje v silnej konkurencii. Skúsení žiadatelia sú schopní projekt napísať aj za mesiac, ale začiatočník nie.

Každý žiadateľ, hlavne začiatočník by mal pri príprave projektu LIFE+ postupovať podľa 16 krokov, ktoré sú uvedené v prílohe na s. 7 – 10. Aj keď sa jednotlivé kroky zdajú príliš detailné, odporúčame nevynechať ani jeden. Skôr než si nalistujete prílohu, je potrebné zdôrazniť, že projekty LIFE napriek svojej zložitosti a náročnosti a možno práve kvôli týmto atribútom dosiahli veľa pozitívnych úspechov pre prírodu a ochranu životného prostredia. V každom z realizovaných projektov sa podarili priekopnícke pozitívne kroky, ktoré by nebolo možné v podmienkach Slovenska realizovať bez programu LIFE. Preto by bolo užitočné, aby Slovensko pokračovalo v pozitívnom trende úspešných LIFE projektov aj s pomocou nových žiadateľov. Tento článok by mal byť prvou pomocou pre tých, ktorí by sa chceli zapojiť do rodiny LIFE a získať z tohto výnimočného programu prostriedky na pomoc prírode a životnému prostrediu okolo nás.

Mgr. Silvia Halková

odbor programov Ministerstva životného prostredia SR